

בית משפט השלום באשקלון

ת"פ 17-09-36978 מדינת ישראל נ' סימנובסקי

בפני כבוד השופטת טל לחיאני שהם

בעניין: מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד מרשה שניאור

המאשימה

נגד

מילנה סימנובסקי
ע"י ב"כ עו"ד ניר רשף

הנאשמים

הכרעת דין

כללי

1. כנגד הנאשמת הוגש כתב אישום המייחס לה ביצוע עבירת מכירת מצרך במחיר העולה על המחיר הקובע, עבירה לפי סעיפים 11(א) + 34(א) לחוק פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, תשנ"ו – 1996 (להלן: "החוק").

2. מעובדות כתב האישום עולה כי ביום 23/05/17 בוצעה ביקורת יזומה בחנות שבבעלות הנאשמת, "טעם כפרי" הממוקמת ברחוב יהדות ספרד 54 באשקלון, ובמהלך הביקורת עלה כי הנאשמת הציעה למכירה, במהלך עסקה בחנות, 7 מצרכים במחיר העולה על המחיר הקובע שבחוק.

מענה לכתב האישום

3. במענה מיום 18/01/18, הודתה הנאשמת, באמצעות בא כוחה, בעובדות כתב האישום, אך נטען כי במקרה זה לא התקיים היסוד הנדרש – "הצעה למכירה".
לטענת ב"כ הנאשמת, בניגוד למקרים רגילים בהם מתבצעת מכירה בפועל בזמן הביקורת, במקרה דן לא בוצעה מכירה אלא ביקורת בה החוקר מטעם משרד הכלכלה בירר מחירי המצרכים בלבד.

4. לאחר שמיעת הראיות בתיק, ומשהתברר אופן ביצוע החקירה על ידי גורמי האכיפה, העלה ב"כ הנאשמת אף טענת "הגנה מן הצדק" שכן לטענתו לאור אופן חקירת הנאשמת, העדר הודעה לנאשמת על זכויותיה בחקירה ואופן תיעוד החוקר את שאירע ביום הביקורת, קיימת הצדקה לביטול כתב האישום מכוח סעיף 149(10) לחוק סדר הדין פלילי [נוסח משולב] התמ"ב – 1982 (להלן: "החסד"פ").

בית משפט השלום באשקלון

ת"פ 17-09-36978 מדינת ישראל נ' סימנובסקי

ניתוח הראיות

הוכחת יסודות העבירה

5. סעיף 11(א)(1) לחוק קובע כהאי לישנא:

"לא ימכור אדם במהלך עסקו מצרך ולא יעשה במהלך עסקו שירות במחיר העולה על המחיר הקובע..."

סעיף 1 לחוק, הגדיר המושג "מכירה" כ"הקניית מצרך כנגד תמורה ... ולרבות הצעה למכירה". כמו כן הגדיר את המושג "הצעה למכירה" כך: "לרבות הודעה של אדם, בכל צורה שהיא, על מחיר מצרך שהוא מוכן או מסכים למכור".

כך יוצא כי המחוקק אסר על אדם למכור או להציע למכירה בעסקו מצרכים שהחוק חל עליהם במחיר העולה על המחיר הקובע.

6. במקרה דנן, לא קיימת מחלוקת, כפי שעולה מהמענה שפורט לעיל, כי 7 המצרכים אשר פורטו בעובדה 3 לכתב האיטום הם מצרכים שהחוק חל עליהם, והנאשמת הציגה בפני החוקר שהגיע לערוך ביקורת בחנותה מחירים העולים על המחיר הקובע. אלא שכאמור, טען ב"כ הנאשמת כי כיוון שהיה מדובר בביקורת יזומה ובחינת המחירים על ידי החוקר מבלי שהנאשמת הציעה לו את המצרכים למכירה, לא הוכחו כל יסודות העבירה.

7. כעולה מעדותו של ע"ת 1, מר שמואל לוי, חוקר ומפקח במשרד הכלכלה (להלן: "החוקר"), ביום האירוע הוא ניגש לבית העסק, הלך למקרר, הוציא ממנו מספר מוצרים בפיקוח, ניגש לקופה וביקש לרכוש המצרכים. משקיבל חשבונית, גילה כי לא נותר בידו כסף לשלם עבור המצרכים, אך מצא כי ישנן חריגות במחיר ועל כן הציג עצמו וביקש תגובת הנאשמת (עמוד 4 שורות 20-25). לטענתו, הוא קיבל לידיו מהנאשמת את החשבונית (ת/1) ולאחר מכן כתב בכתב ידו בסמוך לכל מחיר את המצרך אליו התייחס המחיר, בהתאם לדברי הנאשמת (עמוד 5 שורות 11-12).

עיון בדו"ח הפעולה אותו כתב החוקר ביום האירוע (ת/4) מעלה כי נכתב דו"ח לקוני שמרבית גרסתו של העד כלל לא מופיעה בו.

לצורך ההשוואה אצטט מהדו"ח את שכתב החוקר: "נערכה ביקורת יזומה בבית העסק הזה, לא נערכה קנייה בפועל עקב חוסר במזומן, נבדקו מספר מוצרים שבפיקוח ונמצאו חריגות במחיריהן". בהמשך, מפרט החוקר בדו"ח את המצרכים ומחיריהם ואת גרסת הנאשמת.

בית משפט השלום באשקלון

ת"פ 17-09-36978 מדינת ישראל נ' סימנובסקי

כפי שניתן לראות, הדו"ח שנרשם ביום האירוע הוא דו"ח לקוני שאין בו כמעט פרטים באשר לאופן קרות האירוע. הדבר מעלה חשש כי בחלוף שנה ומחצה מאז האירוע, החוקר שעורך בדיקות רבות כאלה במהלך עבודתו, לא זכר עד תום את פרטי האירוע ומשלים פרטים שיתכן ואינם מדויקים לאור חלוף הזמן וריבוי אירועים דומים.

חשש זה מקבל חיזוק מתשובות החוקר בחקירה נגדית מהן עלה כי לא זכר פרטים רבים, ואף ציין פעולות שלכאורה ביצע שאין להן כל תיעוד בתיק החקירה. כך למשל לא זכר האם בחנות מוצג לוח מחירים (עמוד 7 שורות 16-17), טעה לחשוב כי צילם המוצרים בעוד ב"כ המאשימה הצהירה כי צילומים כאלה אינם בנמצא בתיק החקירה (עמוד 7 שורות 18-23), לא זכר האם כשנכנס לחנות מיד הציג עצמו כחוקר (עמוד 8 שורות 1-2), ולא זכר מתי רשם דו"ח הפעולה (עמוד 8 שורות 20-21).

כך יוצא כי על אף שהחוקר העיד בדבר אופן ביצוע הביקורת בפירוט, ישנו קושי רב לסמוך על עדותו בשל התיעוד הלקוי של האירוע על ידו בסמוך לאירוע והעובדה כי פרטים רבים נאלץ להשלים מתוך זכרונו תוך שפרטים רבים אחרים לא זכר. משכך, בשים לב לחלוף הזמן ואופי עבודתו של החוקר, כאמור, ישנו קושי רב לסמוך על עדות שכזו ולקבוע לפיה ממצאים עובדתיים.

8. אל מול גרסת החוקר, קיימת גרסת הנאשמת בבית המשפט לפיה ביום האירוע הגיע החוקר כשהוא מלווה באישה לחנותה. באותן הנסיבות, הציג עצמו החוקר כנציג משרד הכלכלה וביקש לבדוק מחירי מצרכים. לטענתה, נלחצה מהביקורת וענתה מתוך בלבול. משביקש ממנה החוקר קבלה היא הוציאה מתוך מחשבון, ולא מהקופה, סליל עליו ציינה את מחירי המוצרים שכן כיוון שרק בדק המחירים ולא ביקש לשלם לא יכלה להוציא קבלה מהקופה הרושמת, שאם הייתה עושה כן היה לה חסר בקופה. (עמוד 11 שורות 6-14).

בעדותה עמדה על כך שהחוקר כלל לא הגיע לקופה עם מצרכים, אלא נכנס לחנות ומיד ביקש מידע בדבר המחירים בלבד. וכדבריה "הוא לא לקח כאילו רצה לעשות את הקניה" (עמוד 11 שורה 14 ועמוד 12 שורות 6-7).

בחקירתה תחת אזהרה ביום האירוע כלל לא נשאלה הנאשמת לגבי אופן תיעוד המחירים ואופן קרות האירוע, אך כאשר נשאלה מדוע מציעה למכירה מוצרים בפיקוח מעל המחיר הקובע ענתה כי "לא הייתי מודעת למוצרים שבפיקוח ולמחירי הפיקוח. אני בעסק מזה 9 שנים ולקחתי אחזי רווח ממחיר הקניה מהספקים" (ת/6 שורות 22-23).

בית משפט השלום באשקלון

ת"פ 17-09-36978 מדינת ישראל נ' סימנובסקי

העדר הידע בדבר המצרכים בפיקוח אושר על ידה גם בחקירתה הנגדית בבית המשפט (עמוד 13 שורות 5-10).

בחקירתה הנגדית הבהירה הנאשמת כי על המצרכים עצמם לא היו מצוינים מחירי המוצרים אך על המקרר היה מונח לוח מחירים (עמוד 11 שורה 28) וכי ככל שאדם לא שם לב למחירי המוצרים והוא שואל על כך "אני אומרת לו שיש על המקרר מחירים ואני יכולה לענות גם בע"פ..." (עמוד 12 שורה 3).

עוד הבהירה כי החוקר שאל למחירי המוצרים. עת עמדו בסמוך למקרר בחנות והיא ענתה לו בדבר המחירים, ולאחר מכן ניגשו לקופה על מנת שתוציא חשבונית מהמחשבון (עמוד 12 שורות 6-7, 17-18 ושורות 23-25).

9. כאמור, קיים קושי לסמוך על עדות החוקר בדבר אופן קרות האירוע ולקבוע לפיה ממצאים עובדתיים. שונה הדבר בכל הנוגע לעדות הנאשמת, אשר מיום מתן המענה בפני בית המשפט מסרה גרסה עקבית ואחידה.

אומנם ביום האירוע לא מסרה הנאשמת גרסה זו, אלא שלא נשאלה דבר בעניין. בשונה מהחוקר, שזהו תחום עיסוקו ומאז יום האירוע ועד מועד עדותו ביצע מספר ביקורות וקניות, לנאשמת זהו אירוע יחיד וחרגי ועל כן יש להעדיף גרסתה באשר לאופן קרות האירוע.

10. משכך, אני קובעת כי ביום האירוע, החוקר הגיע לחנותה של הנאשמת ללא שהיה בידו כסף לבצע העסקה, הציג עצמו כנציג משרד הכלכלה באמצעות תעודה שהוא נושא עמו, ניגש יחד עם הנאשמת אל עבר המקרר שבחנות, שאל למחירי המצרכים השונים ולאחר שנענה, לבקשתו, הוציאה לו הנאשמת תדפיס מתוך מחשבון שבו צוינו מחירי המוצרים.

11. על אף קבלת גרסת הנאשמת באשר לאופן קרות האירוע מבחינה עובדתית, לא אוכל לקבל הפרשנות המוצעת על ידי ההגנה באשר למושג "הצעה למכירה", ואני סבורה כי מעשיה של המתלוננת עולים כדי מעשה מכירה בהתאם להגדרות בחוק.

חוק הפיקוח נועד, בין היתר, לדאוג לרווחתן של האוכלוסיות המוחלשות בחברה, באופן שיוכלו לרכוש מוצרי מזון בסיסיים במחירים סבירים (ראו: ה"ח 2436, מיום 30/10/95).

בית משפט השלום באשקלון

ת"פ 17-09-36978 מדינת ישראל נ' סימנובסקי

לא בכדי, בשל כך, הרחיב המחוקק את המושג "מכירה" גם למקרים בהם קיימת רק "הצעה למכירה" ואף קבע הגדרה רחבה למושג זה ולפיה כל הודעה של אדם, בכל צורה שהיא, על מחיר מצרף שהוא מוכן או מסכים למכור תחשב כהצעה למכירה, וזאת כמפורט לעיל.

במקרה דנן, הגם שהחוקר לא ביצע הליך של קניית המצרכים, ברור גם מגרסת הנאשמת כי כאשר נשאלה על ידו למחירי המצרכים היא מסרה לו מידע בדבר מחירים המוצע בחנות. בעניין זה הבהירה כי המחיר המוצע בחנות מופיע הן בלוח התלוי על המקרר והן ניתן בע"פ למי ששואל.

כך למעשה, כאשר ענתה המוכרת לשאלות החוקר היא מסרה לו מידע בדבר המחירים המוצעים בחנות למצרכים, המחירים בהם היא מוכנה למכור המצרכים.

12. משכך, אני קובעת כי הוכח שהנאשמת הציעה למכירה את המצרכים המפורטים בעובדה 3 לכתב האישום במחירים שפורטו באותה עובדה. מחירים הגבוהים מהמחיר הקובע (ראו ת/7 עמודים 4-2).

טענת הגנה מן הצדק

13. בפרשת יפת (ראו: ע"פ 2910/94 יפת נגד מדינת ישראל (28/02/96)) נקלטה לראשונה טענת ההגנה מן הצדק כאמצעי הגנה מפני התעמרות מצד הרשויות כלפי נחקרים ונאשמים ונקבע בה מבחן "ההתנהגות הבלתי נסבלת של הרשות".

בהמשך הורחבה הדוקטרינה ונקבע בפרשת בורוביץ' (ע"פ 4855/02 מדינת ישראל נגד בורוביץ' (31/03/05)) מבחן גמיש יותר לקבלתה – מבחן "הפגיעה הממשית בתחושת הצדק וההגינות". בפסק דין זה נקבע מבחן תלת שלבי לקבלת ההגנה – שלב ראשון, בחינת הפגם ועוצמתו, שלב שני, בחינה האם קיום ההליך הפלילי, בשים לב לקיום הפגמים, יש בו משום פגיעה בתחושת הצדק וההגינות ושלב שלישי, בחינת הסעד ההולם המאזן בין כלל השיקולים.

במסגרת תיקון 51 לחסד"פ נקלטה דוקטרינת "ההגנה מן הצדק" לספר החוקים ובהתאם להוראת סעיף 149(10) לחסד"פ נקבע כי ככל שהגשת כתב האישום או ניהול ההליך הפלילי עומד בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית, אזי תתקבל הטענה.

לאחרונה קבע בית המשפט העליון כי "דוקטרינת ההגנה מן הצדק ככלל, והטענה לאכיפה מפלה בפרט – אינן מוגבלות בקיומו של מניע פסול העומד בבסיס פעולות הרשות..." (ראו: רע"פ 1611/16 מדינת ישראל נגד יוסי יוסף ואח' (31/10/18)).

בית משפט השלום באשקלון

ת"פ 17-09-36978 מדינת ישראל נ' סימנובסקי

14. ניתוח אופן התנהלות החקירה במקרה דנן מעלה כי מכלול הפגמים מצדיק ביטול כתב האישום מכח דוקטרינת "ההגנה מן הצדק" וזאת מהטעמים הבאים:

א. כעולה מתיאור האירוע וקביעותיי לעיל עולה כי החוקר הגיע לחנות לצורך קיום ביקורת, עם כניסתו הזדהה כאיש מרות והחל לשאול הנאשמת בדבר המחירים בהם היא מציעה למכירה את המצרכים.

עוד עולה מעדות החוקר כי טרם אזהרת הנאשמת הוא ביקש ממנה למסור לו אילו מצרכים ציינה ביחס למחיר שהקלידה בחשבונית (ת/1 וכן עמוד 9 שורות 24-26).

אין ספק כי שאלות אלה בדבר מחירי המצרכים יש בהם משום שאלות הנוגעות לחקירה שלשמה נכנס החוקר לחנות ויש בתשובות אלה כדי לגבש ראיות.

כבר נקבע לא אחת בפסיקת בית המשפט העליון כי תשאול שקשור לאירוע, גם אם נעשה בשטח, מחייב את גורמי האכיפה להזהיר החשוד בדבר זכויותיו ובכלל זה זכות השתיקה (ראו: רע"פ 10141/09 בן חיים נגד מד"י (06/03/12)).

אף זכות ההיוועצות של חשוד עם עורך דין הוכרה כזכות יסוד מרכזית במסגרת פסיקת בית המשפט העליון ונקבע כי מעמדה של זכות זו הולך ומתחזק בהיותו נדבך מקיומו של הליך הוגן.

מכאן, קבע בית המשפט העליון כי זכות העצור לשתוק בחקירה וזכותו להיוועץ עם עורך דין בהיותו זכויות יסוד מקימות חובה על הרשויות להודיע לעצור על זכויותיו (ראו: ע"פ 5121/98 יששכרוב נגד התובע הצבאי (04/05/06)).

ודוק, כבוד השופט ד. בייניש, בהערת אגב בפסק הדין, ציינה כי נוטה לאמץ את עמדת ההגנה לפיה למונח 'עצור' יש ליתן משמעות רחבה לגבי כל אדם שחשוד בביצוע עבירה (ראו: סעיף 17 לפס"ד יששכרוב).

משכך, עולה כי מרגע בו הציג עצמו החוקר כאיש משרד הכלכלה לצורך ביקורת לפי החוק, הגם שטרם החל בחקירה פורמלית של הנאשמת, היה על החוקר להציג בפני הנאשמת את זכויותיה, זכות השתיקה וזכות ההיוועצות.

בית משפט השלום באשקלון

ת"פ 17-09-36978 מדינת ישראל נ' סימנובסקי

במקרה דנן, שאלות החוקר בדבר מחירי המצרכים, כמו גם תיעוד הדברים על גבי החשבונית שנתפסה **(ת/1)**, בוצעו טרם החקירה הפורמלית וטרם הבהיר החוקר לנאשמת את זכויותיה. בכך הופרו באופן בוטה זכויות יסוד בסיסיות של הנאשמת בשלבי החקירה.

ב. עיון בת/4 מעלה כי הגם שהחוקר הציג כנדרש לנאשמת את זכותה לשמור על זכות השתיקה, הוא לא עמד עימה על זכותה להיוועץ עם עורך דין.

במקרה דנן, על אף חשיבותה של זכות ההיוועצות והחובה שהוטלה על הרשויות להודיע לחשודים על זכות זו, בשום שלב לא הועמדה הנאשמת על זכותה זו.

ערה אני לשוני הנראה לכאורה בין חקירה משטרתית, לסמכויות הרחבות שיש לשוטר בתחנת משטרה ולהשלכות האפשרויות כתוצאה מחקירה משטרתית, בהם אף שלילת חירות, אל מול אופייה של החקירה של משרד הכלכלה וההשלכות האפשרויות, אלא שלא ניתן לזלזל בחקירה מסוג זה אשר עשויה להוביל להגשת כתב אישום פלילי כנגד הנחקר, ומכאן לא ניתן ליתן יד לאי עמידה של חוקרי משרד הכלכלה ביידוע נחקר בדבר זכויותיו.

כאמור, בסופה של חקירה של משרד הכלכלה, עשוי להיות מוגש כתב אישום פלילי לבית המשפט שעשוי לגרור אחריו רישום פלילי ואף הטלת עונשי מאסר (בהתאם להוראת **סעיף 34 לחוק**), משכך, ברי כי גם חוקרי משרד הכלכלה נדרשים לאפשר מלוא הזכויות לחשודים בביצוע עבירות על פי החוק.

ג. כעולה מעדות החוקר ומתוכן דוח הפעולה שלו, דו"ח זה נרשם לאחר שסיים הביקורת בחנות ואף לאחר שחקר את הנאשמת (**עמוד 8 שורות 22-21**).

כך יוצא כי החוקר, אשר משמש גם כמפקח, ביצע הן את פעולת הביקורת והן את פעולות החקירה, בהן חקירת הנאשמת ורשם את דו"ח הפעולה בו תיעד את מעשיו לאחר שכבר הוצגה בפניו גרסת הנאשמת.

ערה אני לטענת המאשימה כי החוקר פעל בהתאם לסמכויות שניתנו לו על פי חוק לבקר ואף לחקור מקרים בהם עולה חשד לביצוע עבירה על פי חוק.

עוד אינני מתעלמת משיקולי כוח אדם שטענה להם המאשימה בהשלמת סיכומיה בכתב.

בית משפט השלום באשקלון

ת"פ 36978-09-17 מדינת ישראל נ' סימנובסקי

עם זאת, לא ניתן להתעלם מההיגיון הרב העומד מאחורי צורת העבודה של גורמי אכיפה רבים אחרים, בה מבוצעת הפרדה ברורה בין גורמי הסיור והבילוש לבין גורמי החקירה, שהרי ערבוב בין גורמים אלה עשוי לגרום, אף מבלי כוונת זדון, לשיבוש חקירה ו/או התאמת עדויות לטענות ההגנה שמעלים החשודים.

הדבר בוודאי מדאיג את החוקר כותב את גרסתו לאירוע, בכובעו כמפקח, לאחר שכבר קיבל למעשה את גרסתה של החשודה בכובעו כחוקר.

אינני קובעת מסמרות בדבר אך יתכן כי אילו הייתה הקפדה רבה יותר על תיעוד האירוע עוד טרם חקירת החשוד בשטח ו/או תיעוד האירוע גם באמצעים טכניים מעבר לתיעוד בדו"ח, היה בהם כדי למזער את החשש שבערבוב עבודת החוקר והמפקח. אך בנסיבות תיק זה, סבורני כי לא ניתן להשלים עם אופן ביצוע פעולת הפיקוח כפי שנעשתה.

15. כשאלה פני הדברים, בהצטבר הפגיעה בזכויות הנאשמת בהיותה חשודה, בשים לב לתקלות הרבות באופן ביצוע החקירה בתיק זה, הגם שאינני מייחסת כוונת זדון לחוקר, אני סבורה כי ניהול ההליך הפלילי במקרה דנן עומד בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית, ועל כן, בהתאם לסמכותי על פי סעיף 149(10) לחסד"פ אני מורה על ביטול כתב האישום.

16. זכות ערעור כחוק.

ניתנה היום, כ"ג שבט תשע"ט, 29 ינואר 2019, במעמד הצדדים

טל לחיאני שהם, שופטת